СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 191. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 17 серпня 1932. — VOL. XL. No. 191. Jersey City, N. J., Wednesday, August 17, 1932. THREE CENTS.

ЗАХОДИ УРЯДУ КОЛО МОБІЛІЗАЦІЇ ДОПОМОГИ

ГУВЕР СКЛИКУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Пів сотні визначних американських діячів згодилися служити в Краєвім Горожанськім Комітеті для Мобілізації Добродійности й Допомоги в 1932 році, який започаткував федеральний уряд.

На чолі комітету стоїть Нютон Д. Бейкер, бувший секретар війни з часів Вилсона, а між членами комітету є визначні фінансисти, економісти, промисловці, купці, суспільні діячі, робітничі лідери, тощо. Представляють вони довгий ряд громадянських і допомогових організацій, як: організацію „Вай-Ем-Сі-Ей", Скавтів, Федерацію Церков.

Комітет цей має на цілі ствердити величину потреби допомоги, а далі скоординувати всі допомоги, себто завести в них такий порядок, щоби не було повторення допомоги в одних місцях, а браку допомоги в других.

Першою функцією організації буде скликання конференції для обговорення способів продовжування допомоги всякими місцевими чинниками. Ця конференція має відбутися дня 15 вересня у Вашингтоні.

З ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — На зїзді лідерів демократичної партії зявився Джан Ґарнер, номінат партії на уряд віцепрезидента Злучених Держав, та у відповідь на відповідні запити заявив з притиском, що говорення про нього, буцімто він був проти партійного кандидата при минулих виборах через його релігію, є чистою видумкою. Він каже, що перед Америкою стоїть тепер перше питання: покарати Гувера за 4 роки злої адміністрації.

Републиканські провідники зі східних стейтів отворили кватиру в Ню Йорку, в готелі Валдорф.

НА ЗАХОДІ ШИРИТЬСЯ „ФАРМЕРСЬКИЙ СТРАЙК.

ДЕ МОЙН (Айова). — Який тиждень тому стали околичні фармери протестувати проти низьких цін на рільничі продукти. Серед них повстала думка завести фармерський страйк, серто перестати привозити до міста рільничі продукти, так довго, поки фармері не дістануть хочби ціни своєї праці. Рух спершу виглядав слабий, а його успіх безвиглядний. Та він ріс у міру поступу часу. Фармери не перебирали в способах, щоби наклонити інших фармерів до приступлення до руху. Нині вже всі торговці відчувають поважно недостачу фармерських продуктів.

При вїзді до міст стоять фармери, здержують інших фармерів, котрі везуть до міста яйця, ярину, молочні вироби, кажучи: „Фармерське свято. Не продавайте нічого". Багато фармерів вертається, а декотрі опираються. Приходить до суперечок, погроз, ба навіть бійки. Деколи „страйкові пікети" вивертають „страйколомови" ладунок ярин чи молока. Декотрі нові „страйкарі" роздають молоко серед безробітних.

Серед фармерів тепер повстала думка поширити рух і на інші стейти та заснувати для цеї цілі спеціяльну фармерську організацію.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ГУРАҐАНУ РОСТЕ.

ҐЮСТОН (Тексас). — У цілій околиці, навіщеній гураґаном, відчувається недостача поживи й медикаментів. Число жертв гураґану показується багато вищим, ніж здавалося спершу. Досі начислено вже 32 тіла людей, які загинули в часі бурі. Матеріяльні втрати рахують на грубі міліони.

ЗА РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ В КОПАЛЬНЯНІМ ПРОМИСЛІ.

ТЕЙЛОРВІЛ (Ілиной). — Це місто виглядає нині гейби було в облозі: воно обгородилося колючими дротами, забарикадувалося возами, троками й автами та обставилось узброєними сторожами. Все це через те, що страйкуючі проти зниження робітничої заплати майнери загрозили, що незадовго прийдуть до міста переконувати страйколомних майнерів покинути працю. Майни тут працюють, тоді як у сусідньому Спрінґфілді коло майн стоять страйкові пікети, не пускаючи до роботи нікого. Спрінґфілдські майнери не працюють, а ждуть на вирішення тактики своїми лідерами, які мають відбути збори цими днями.

На конвенції субдистрикту 7-мої майнерської юнії заявив секретар-скарбник юнії, що він не припускає, щоби власники знизили робітничу заплату без порозуміння з робітниками.

ЗЛОВИЛИ ВЕЛИКАНСЬКУ РИБУ МЕЧ.

БЛАК АЙЛЕНД (Род Айленд). — На рибацький скунер „Джорджію" втягнено великанську рибу меч, що має 14 стіп довжини та важить коло 800 фунтів.

Два брати Сайер побачили рибу, вбили в неї сильний гарпун та по двогодинній боротьбі витягнули її на лодку. Як її розрізали, то виняли з її середини рибу туну ваги 19 фунтів, яку риба меч проковтнула цілу.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ГОЛИЙОК, МАСС., І ОКОЛИЦЯ; БОСТОН, МАСС., І ОКОЛИЦЯ; ПРАВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ; ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ; НЮ БРІТЕН, КОНН., І ОКОЛИЦЯ; АНСОНІЯ, КОНН., І ОКОЛИЦЯ!

Отсим повідомляється всіх Союзовців, що

РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ І ЗАВДАНЯ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ

відбудеться після слідуючої черги:

3. В СЕРЕДУ, 17. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР, в UNITY HALL, 109 POTTERS AVE., PROVIDENCE, R. I.
4. В ЧЕТВЕР, 18. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР, в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 394 BLACKSTONE ST., WOONSOCKET, R. I.
5. В ПЯТНИЦЮ, 19. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР, в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 54 WINTER ST., NEW BRITAIN, CONN.
6. В СУБОТУ, 20. СЕРПНЯ 1932, В ГОДИНІ 6-тій ВВЕЧІР, в (СТАРІЙ ЦЕРКВИ) LIBERTY HALL, ANSONIA, CONN.

Реферувати будуть: М. Мурашко, гол. предс.; і Р. Слободян, гол. фін. секр.

Проситься всіх урядників і членів повищих місцевостей і околиць взяти як найчисленнішу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

НЕ ПОДОБАЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКІ КРУЖЛЯКИ.

Англійський фаховець по воєнно-морським справам, Байвотер, умістив в газеті „Ді Дейлі Телеграф" статтю у справі будови Америкою нових кружляків. Байвотер указує, що будова Америкою нових десятьтисяч-тонових кружляків типу кружляка „Портленд" значно підвищує боєздатність американської фльоти перед англійською.

З ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

(УП) Як довідуємося, заложене свого часу при Українськім Науковім Інституті в Берліні Українське Академічне Товариство, що складалося переважно зі студентів-стипендіятів тогож Інституту, постановило на своїому останньому зібранні припинити свою діяльність з огляду на важкі життєві відносини в Европі та на певні обмеження в приділенні стипендій для студентів з боку Інституту. Товариство свого часу досить гарно розвивалось. Воно давало досить богато рефератів з ріжних областей життя й науки. Всі ці реферати відбувалися в Українському Науковому Інституті і доповнювали діяльність Інституту як внутрі так і назовні. Під дану пору залишаються в Берліні лише дві студентські організації, а саме: Спілка Студентів Українців у Німеччині, що існує за собою вже понад 10 літ активної діяльности, та порівноючи, ще молоде товариство, корпорація „Зарево". Активність цих двох товариств проявляється більше в загранично-пропагандивній ділянці та в звязках з чужинецькими студентськими організаціями.

ЗІ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В БЕРЛІНІ.

(УП) Дня 17 липня 1932 по обіді в Шпандав коло Берліна грала українська студентська водейболова дружина з такою дружиною московською. Гра відбулась на визов Москалів. Вислідн: 15:13, 15:2, 15:7, 15:4, 15:0, Остаточно 5:0 на користь Українців. Як зачуваємо, збирається так сама дружина грати також з репрезентативною водейболовою дружиною Високої Технічної Школи в Берліні. Українська дружина складається зі студентів, мешканців Українського Студентського Дому в Берліні.

ПІДГОТОВКА ДО ОСІННІХ ЛИПСЬКИХ ЯРМАРКІВ.

(УП) Під теперішню пору ведеться підготовка до липського осіннього ярмарку. На цьому ярмарку буде влаштована окрема вистава реклями навіть для малих підприємств. Виставу цю влаштовується вже від осени 1930 р. і чимраз її більше поліпшується

Разом з липськими торгами відбудеться в Липську також і спеціяльна рекламова вистава всяких предметів, що їх додається до купленого товару в цілях реклями, як от малі дітячі бальоники, календарі, нотеси ітп.

Рівнож окремо буде влаштована вистава віконних реклям в крамницях. На це звертається тепер дуже велику увагу, бо купці помітили, що добре влаштована вистава товарів у вікнах крамниць притягає можливо більше публики ніж інші роди реклям. Розуміється, що такі декоративні віконні вистави мусять бути раз не дорогими, дальше переглядними, а відтак відповідати естетичним вимогам, а при цьому всьому притягати глядачів і робити з них покупців.

НОВА ФІЛЬМОВА КОМПАНІЯ.

(УП) Як довідуємося заложено в Амстердамі нову фільмову компанію під іменем „Інтернаціонале Айдофон". Ця компанія заложила вже кілька філій по европейських центрах, між іншими в Берліні. Акційний капітал компанії виносить 1,700,000 голяндських гульденів. Президентом компанії вибрано проф. Кінемана, звісного в фільмовому світі зі своїх винаходів в області тонфільми. На сезон 1932/33 випускає компанія такі фільми: „Пісня чорних гір", „Тінь над границею" (фільма з життя контрабандистів), „Море кличе", „В лісі й на леваді", „Кроки в ночі" й інші.

До цієї нової фільмової компанії варто би звернутись, щоб зробила кілька фільм з українського життя. На цю обставину вартоб звернути увагу наших чинників, що більше цікавляться фільмою.

ГРІМ УБИВ 25 ОВЕЦЬ.

Коло Вомрат у Німеччині вбив грім нараз 25 овець. Перед бурею вівці збилися були тісно в одну купу і так лише можна собі пояснити, що нараз загинуло аж 25 овець. Інакше це булоб неможливе.

ПОЛЬСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Німецький військовий журнал „Мілітервохенблятт", що рахує за собою 117 літ існування, помістив у найновішому числі з 11. липня обширну статтю про військову кольонізацію українських та білоруських земель польськими військовими кольоністами. Звертається в тій статі увагу на недодержання Польщею умов відносно України та на упослідження українського населення при кольонізації.

ТРАҐЕДІЯ ЧОРНОМОРСЬКИХ КУПЕЛЕВИХ МІСЦЬ.

Бесарабська преса скаржиться на те, що під пресією кризи остались купелеві місця довкола Акерману без гостей. Будаки, Сергіївка, Бурнас, Бугаз, Тузли й Акімбет, що помішують звичайно в цій порі кількасот літників, цього року не мають нікого, дарма, що гарно приготовилися.

ЖИДІВСЬКИЙ ПОХОРОН НА КАТОЛИЦЬКОМУ КЛАДОВИЩІ.

Як повідомляють з чеського Берна, помер там один з найбільших місцевих купців, Ернест Рот. Лишив він величезне майно, яке обчислюють на 50 міліонів корон. В свойому завіщенню бажав померший, який був жонатий з католичкою, а сам оставися жидом, щоби похорон відбувся по жидівському обряді, але тіло щоби зложено на католицькім кладовищі, де лежить його жінка.

Родина помершого звернулася до рабіна з проханням дозволу виповнити останне бажання померщого. Рабін дозволив і по відправі похорону по еврейському обряді домовину зложили на жидівський караван і перевезли на католицьке кладовище.

ЛАТИННИКИ РУХАЮТЬСЯ.

Серед латинників у теребовельськім повіті дається завважити рух. І так, у Застіночу починають будувати людовий дім. Дня 17-го липня ц. р. давали польське представлення. Тут перебуває директор польської теребовельської гімназії, Міссона. В селі Надуже розпочали латинники будувати дім і вже вибудували половину стін. Таксамо почали рухатися латинники в селі Кровинка. Недавно давали фестин, з якого дохід (в сумі кількасот золотих) призначено на будову людового дому. По більший часті беруть вони собі приклад з Українців.

БІЙКА ПАРУБКІВ.

Парубочий дорісг із села Стобірна, ряшівського повіту, прийшов на весілля до села Ненадівки, в кольбушівському повіті. На весіллю почалася бійка. Парубки із Стобірної почали стріляти з крісів до своїх противників із Ненадівки та вбили 20-літнього Войтіх Кужемпу.

ВОЗДУШНА ТРУБА.

Над селами Угорники, Микитинці, Пільуже й Підпечари (пов. Станиславів) пройшла воздушна труба. Збіже, що його не всіли зжати, зовсім вибите. В Підлужу схопила труба одного чоловіка й він згинув на місці. В Підпечарах схопила труба чоловіка з воза й кинула його під коні. На щастя, він вийшов цілий. Шкоди, заподіяні трубою, великі.

РОБІТНИКИ РОЗБІГАЮТЬСЯ З ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ

ГОЛОД І БРАК УСЯКИХ ЗАСОБІВ ДО ЖИТТЯ ПРИМУШУЄ РОБІТНИКІВ КИДАТИ ПРАЦЮ.

МОСКВА (СССР). — Робітничі непорозуміння знову виникли в найголовнішому вуглевому районі радянського союза, в донецькому басейні на Україні. За останніх два місяці залишили працю яких 25,000 майнерів, що примушені голодом та недостачею ріжних інших засобів, конче потрібних для життя, тікати в світ за очі зі своєї праці. Таксамо неплачення своєчасно заробітку є важною спонукою для робітництва, щоб залишити працю.

Навіть робітники, які платню одержували точно, не встані за неї вижити; бо кождий кваліфікований робітник отримував 75—100 рублів на місяць, а за найконечніші харчі, як що їх дістанеш, треба платити від 70 до 120 рублів на місяць. Радянська влада пробує заступити втечу кваліфікованого робітництва некваліфікованим, але це справі мало помагає. Робітничі нелади в донецькому басейні привели до того, що здобування вугля впало до 85,000 тон у день, а в березні цього року, коли ще не було робітничих непорозумінь, пересічно добувалося що дня 186,000 тон угля.

Загальна харчова криза в Росії дійшла вже до того, що влада зменшила на половину щоденну харчову пайку навіть чужинецьким інжинірам та фаховцям. Вони тепер будуть одержувати зі спеціяльних комуністичних крамниць, лише для них призначених, харчі в дуже обмеженій скількости, але всеж значно більше, ніж кождий російський робітник чи громадянин. Лише дипльомати та кореспонденти чужинецьких ґазет можуть діставати харчі в необмеженій скількости з призначених для них крамниць у Москві.

БЕЗРОБІТТЯ ІТАЛІЇ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

РИМ (Італія). — По кінець липня нараховано в Італії 931,291 безробітних. Це на 26,000 більше, ніж їх було по кінець червня. Уряд дає допомогу 275,000 безробітним.

РОСІЯ ТВОРИТЬ СОЮЗ ПРОТИ АНГЛІЇ.

МОСКВА (СССР). — Не зважаючи на те, що в Росії все більше зростають внутрішні трудноці, вона на міжнародньому полі здобуває собі певні успіхи. Росія тепер приятелює з Італією, Туреччиною й Персією та старається утворити з ними східно-середземний бльок, який буде направлений проти Англії, а то й проти Франції.

Щоб розвязати собі руки для протианглійської політики, Росія шукає тіснішого порозуміння з Польщею, яка тепер також не хоче війни, бо боїться гітлеризму в Німеччині. Росія стремить до полагодження своїх стосунків таксамо з Японією. До гітлеризму в Москві ставляться прихильно, бо думають, що він розчарує скоро німецькі маси, коли нічого не дадуть їм задовольняючого їх патріотичні почуття, які гітлеризм так старанно роздмухує.

ЩЕ ОДНО ЛИХО В КИТАЮ.

ШАНҐАЙ (Китай). — Північна частина Китаю, що вже багато зазнала лиха від повені, чуми, холери, голоду, бандитизму й т. п., переживає ще одно лихо. Тепер цю частину Китаю навістили міріяди сарачені, що пожирає всяку ростинність на шляху свого лету. Ввесь урожай збіжа та рижу вже загинув.

Комуністичні армії в ріжних напрямках здобувають певні успіхи й захоплюють все нові терени. Уряд не встані боротися з ними, бо тепер заклопотаний тисячами інших справ, які нищать населення та дезорганізують урядові апарати й саму армію. Разом з тим уряд занепокоєний тим, що все зростаюча протияпонська агітація та бойкот японського краму приведуть до нового активного виступу японської армії на терені Китаю.

НАЙЛІПШЕ ЖИДАМ У ПАЛЕСТИНІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Тут відбувається перший світовий всежидівський конгрес. Підчас засідань конгресу стверджено, що найліпше матеріяльно й морально Жиди почувають себе в Палестині. Жиди тепер плянують створити світову жидівську організацію, яка була би під протекторатом Ліги Націй та моглаб тісно співробітничати з Лігою в жидівських справах.

ГІТЛЕР ГРОЗИТЬ ФОН ШЛЯЙХЕРОВИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Після того, як президент Гінденбурґ відмовив Гітлерови в призначенню його канцлером Німеччини, Гітлер виступив гостро проти воєнного міністра, генерала фон Шляйхера. Гітлер заявив, що коли він стане канцлером, то першим його ділом буде виконанити з міністерського становища фон Шляйхера.

Тимчасом у Німеччині все більше шириться гадка, що по устуненню фон Папена, колиб таке сталося, на становище канцлера прийде фон Шляйхер, який уже давно є властиво укритим диктатором німецької урядової політики.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УРЯД І НАРІД

У своїй промові, котрою теперішній президент Гувер приняв номінацію себе кандидатом републиканської партії на уряд президента Злучених Держав, бесідник підняв в ріжних місцях дуже цікаві питання, які хоч не звертають на себе ближчої уваги, то певно походять з його особистого досвіду.

В одному такому уступі Гувер говорить про відносини між урядом і народом. Уряд він уважає провідниками, лідерами, народа, що при американській демократичній системі відповідає формально дійсности. Ґоворячи про це питання, Гувер між іншим остерігає Американців перед похибкою, що уряд буцімто звільняє з відповідальности народ. Хоч уряд сповняє свої функції як слід, то це ще не звільняє громадян від діяльности на користь і допомогу своїм сусідам і ближнім.

Можна догадуватися, що президент Гувер уважав за відповідне звернути Американцям увагу на цю похибку, бо в своїй практиці він певно нераз натрапив на це нерозумне становище. Він мусів відчути нераз на своїй шкірі, що Американці думали, що вся їх робота скінчилась, як вони вибрали собі президента та поклалися на нього, що він їм усе зробить, хочби вони й пальцем не кивнули.

З цим досвідом президента Гувера годиться багато думаючих Американців. Не один з них уже заобсервував цей факт, що Американець цікавиться урядом у часі виборів, а поза тим за нього забуває. мав сповняти його волю, але по виборах дається йому волю робити, що йому подобається.

Один американський лікар, вглиблюючися в цю прикмету Американців, поясняє її як признаку невироблености, політичної незрілости Американців. На його погляд, це є дітвацтво, бо дозрілий чоловік не втікає від відповідальности, але бере її на себе. Дозрілий нарід не спускається на уряд, що цей йому все зробить, але дивиться за урядом, здержує його від небажаних кроків та піддержує його в корисній роботі. Це тільки дитина жде всього від старших, батьків, учителів, лідерів, але сама нічого не робить. Це тільки дитина не цікавиться, як все робиться, а вдоволяється вислідом. Це тільки дитина нарікає, як чогось не зроблено. Дозріла людина дивиться, чи не треба їй зробити те, чого вона жде від другого.

По дитинячому поступати можуть не самі тільки діти. Деколи люди з бородами й з лисинами й сивим волоссям поступають як безвусі дітваки, яким молоко щойно обсохло на губі.

КАРТИНИ З ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

I.

Треба просто подивляти, як наші „пшияцеле" нічого не навчилися ні з чужої, ні зі своєї власної історії. Усе ще по їх пустих головках гарцюють думки й пляни про спольонізовання тих шістьох мільонів Українців, котрих насильно й при помочи дипльоматичних крутійств Дмовського і товаришів прилучили до свого „паньства".

І до чого можуть причинитися такі пляни, а хочби й проби виконування таких плянів — коли українська маса стоїть тверда як криця й у жаден спосіб ані рушитися з місця, ані перемалюватись на біло-червоно не дасться!

Томи цілі мож би писати про те, на які секатури вона нараджена, як її зі всіх боків, на усіх полях публичної діяльности — пса вибирають — тай нічого їй не годні таки вдіяти. — А треба знати, що **остання визвольна війна защіпила в українських масах величезне почуття української національної приналежности.**

Певна річ — що значна частина наших селянських кругів належить до мало просвічених, але в кождім і найбільше глухім гірськім селі жиє двох-трох бувших членів колишньої української армії, котрі оповідають про її подвиги, про не так ще давні бої за свободу рідної землі.— А молодь — хочби й неписьменна — слухає тих оповідань, а серця її запалюються й огнем любови до своєї Вітчини і надією, що і для неї прийде ще час піти також на поле слави.

А щож допера говорити про ті села, в котрих є досить письменних, та в котрих є які-небудь українські товариства, або читальні. — До тих сіл не лише що доходять звичайні популярні часописи — але й високопатріотичні видання „Червоної Калини", котрі майже виключно присвячені описам наших визвольних боїв.

Така лектура робить своє і має вплив особливо на молодь, з котрої рекрутуються тепер найкращі діячі по наших селах. Очевидна річ, що є, на жаль, сотки сіл — цілком ще самосвітним рухом не обнятих, як ось Лемківщина, котра стала недавно видовищем таких сумних подій. Але на це ради — покищо — нема. Це наслідки проклятої кацапської політики, котра старалася тримати ту бідну країну по змозі якнайбільше відрізаною від загально-українського руху.

І тепер ще робиться там експерименти з православям, яке не стоїть під прапором української автокефалії, але підпорядковане під московську банду, що урядує у Варшаві та підпирає „власть імущих", котрим та банда з „величайшим удовольствієм" лиже лаби.

Але чомуж не казати правди? І у східних повітах нашої Галичини не все в порядку й є богато сіл, майже не рушаних самоосвітним рухом, або таких, що спершу розігналися були до роботи, а потім — в наслідок нещасливо дібраних виділових, в наслідок хрунівських інтриґ, або під впливом розвалу кооперативи „зломили собі волю" та не жиють, але веґетують, немов та бездушна рістня на сіножати.

І треба ужити богато енерґії, щоби ті села знову піднести з упадку, вщіпити у їх людність довіря у власні сили вта заохотити їх до нового почину, до нової роботи.

Щоби власне мати перегляд над такими селами тай взагалі над цілою просвітною роботою в повіті й її відповідно унормувати — скликує виділ філії **„Просвіти"** в Коломиї час до часу **повітові анкети**, на котрих всі ті справи обговорюється. Річ тут про те, щоби такими справами не забирали часу на ріжних загальних зборах, котрі є призначені головно для виборів виділу, касового звіту і т. і.

Така анкета відбулася недавно в Коломиї при участи делеґатів від 36 читалень.

Збори вікрив та проводив їм голова коломийської філії „Просвіти", **д-р Кузьмич**, колишній січовий орґанізатор, інструктор та повітовий отаман. Він зазначив у своїй промові, що це має бути ділова анкета й тому будуть виголошені три ділові реферати.

Так і сталося: Перший реферат про книжки, бібліотеки й як їх провадити виголосив **д-р К. Трильовський** а його **реферат тревав півтори години.**

Другий реферат про діяльність у читальнях „Просвіти" про їх недостатки й як їх направити виголосив директор філіяльної канцелярії, молодий інжинір **Б. Велегорський**, а його реферат тревав двј години й девять мінут.

Третій реферат про матеріяльну поміч для головного товариства „Просвіта" у Львові виголосив заступник філіяльного голови **д-р Я. Шипайло**. Той реферат тревав сорок пять мінут.

Ми тут навмисно подаємо навіть час тревання поодиноких рефератів, щоби схарактеризувати, з якою грунтовністю справи обговорювано. Коли взяти на увагу, що делеґатами були щонайсвідоміщі наші селяни, то зрозуміємо, яка великак користь з такої анкети виходить.

Іван Гуцуляк.

СТОРІНКА ІСТОРІЇ

Участь Височан та Кожушного у подіях 1918—1919.

(Уривок із праці „Визвольний рух на Лемківщині")

Височани враз із присілком Кожушне, то невеличке село сяніцького повіту. Самі Височани числять приблизно 330 душ, а Кожушне коло 280 душ Українців. Поляків у селі нема. Парохія знаходиться у Полонній. Ці місцевости лежать майже при залізничому шляху на Лупків, а до залізничої стації Щавне є від села лише 5 кільометрів.

Саме село враз із присілком опущене та занедбане; нема в ньому голови, що змогла би селян повести на шлях просвіти та розвитку. Парох — людина не лиха, але вже доволі старий, не в силі зайнятися всіма силами своєї парохії, тобто Полонною, Височанами, Камянним та Кожушним, хоч його працю слідно в Полонній, що треба признати. Що енерґічніші одиниці виемігрували до Америки та на Чехословаччину, дома лишилася сіра маса, що тремтить перед кождим, боїться всіх і вся.

А чейже давніше — хоч і не так то давно — інакше трохи бувало! І Височани й Кожушне брали участь у визвольному руху 1918/1919, належали до „Команчанської республики", по змозі обстоювали свою волю та самостійність.

Про ці події від листопада 1918 до 23. січня 1919 хочу якраз розказати, спираючися головно на оповіданнях учасників Івана Сухина та Павла Качали.

З початком листопада 1918 командант станиці української жандармерії в Щавному, бувший австрійський штабс-фельдфебель, Володимир Курка, та капраль Василь Свистун, (що опісля в січні 1919 р. оба згинули у рукопашному бою від штиків, в часі здобуття Щавного польськими військами), яких із Будапешту враз із іншими жандармами — Українцями спровадив до краю о. Пантейлемон Шпилька, скликали до Височан збори, щоби людям пояснити ситуацію. Ходило головно про те, щоби Височани враз із Кожушним, подібно як і інші села, шахували залізничий шлях Загіре—Лупків, а саме на відтинку Мокре—Щавне. Під ту пору треба було за всяку ціну боронити стації Команча, де був військовий осередок акції „Команчанської республики", бо коли би польські війська здобули та всадовилися в Команчі, ціла смуга на захід від Команчі тратила звязок зі сходом. Тому часті були наскоки польських добровольців на Команчу і часто-густо доводилося ці наступи відбивати.

На збори до Височан зійшлися всі майже мущини з Височан та Кожушного з війтом Миколою Очищом. По дорученню та зясуванню положення та розясненню, що Австрія розпалася та що народи мають право самі вибрати собі свою державну приналежність, всі зібрані заявили, що хочуть належати до Української Держави.

Для береження ладу, забезпеки від нападів зовні та щоби пережити безпечно час, поки не надійдуть українські війська, рішено зібрати міліцію. В склад міліції входили всі, хто був здібний носити зброю. Командантом міліції наставлено Івана Ґайдаша, війтом залишено старого війта Миколу Очища. Міліція була узброєна в австрійські та російські карабіни, а були їх трохи в селі. самому селі.

Зібрані рішили також, що треба порозумітися з сусідними селами, щоби вразі небезпеки взаїмно собі помагати.

Село Височани лежить від стації Мокре у віддалі 3, а від стації Щавне коло 5 кільометрів. Польські добровольці, або й малі відділи військові підїжджали при допомозі залізничників із Загіря до Щавного й дальше в сторону Лупкова. У Щавнім приходило часто до перестрілок, бо в Щавнім була станиця української жандармерії. Нападаючі відділи, відбиті від Щавного, вертались до Загіря, а по дорозі старалися переводити по селах, отже й у Височанах, реквізиції, особливо тоді, як впали до села нечайно.

Дня 19-го грудня 1918 р. відбувся наступ польських добровольців на Команчу, Щавне та Куляшне. Відбиті зпід Щавного при допомозі відділу селян із Прелук та Команчі, ці добровольці, подаючись до Загіря, впали під вечір до Височан та окружили церкву, де на вечірні було зібране все населення. Заносилося на те, що розпічнеться стрілянина поміж добровольцями і височанською міліцією, та завдяки енерґійній поставі пароха, о. Коленського, справа збулась мирно, а напасники вийшли з села.

Дня 23. січня польські війська підприняли наступ з трох сторін на Команчу Прелуки та Вислік. Цей відділ, що прямував у напрямі Щавного і Куляшного на Прелуки — а проводив ним підстаршина Анджей Кухарський — впав до села Височан та почав обстрілювати височанську міліцію. В часі перестрілки ранили з міліції Дмитра Шеремету, а чудом спасся від смерти другий член міліції, Павло Качала. Сама міліція, не маючи допомоги з сусідних сіл, пішла врозстіч, в селі зачалися ревізії та арешти.

Під загрозою арештовань втікли з села та перебували на еміґрації богато людей, а між ними Дмитро Кроляк, Іван Ґайдаш, Микола Сахар Данилів, Микола Сахар Лучків, Дмитро Очищ.

Відтак на другий день арештовано та забрано на Домбє Миколу Сахара, Андрія Грицка, Михайла Грицка, Лучку Качалу, Івана Левицького, Гриця Овада, Михайла Качмара та Д. Лукача.

Інші, діяльніші громадяни, як Іван Шеремета, Василь Грицик, Андрій Грицик та Дмитро Креляк мусіли спершу скриватися, а показалися явно в селі, як настали спокійніші часи.

Д-р Франц Коковський.

НА ТАТАРСЬКІМ ШЛЯХУ.

(2)

— Я так далеко моєї доньки не вислав би. Я маю подібний та троха інший спосіб. Вигадав я його тому, бо бачу, що вже тепер, хоч Ксеня ще дитина, не один козак поводиться так, неначе би вже задурився.

— Вже є такі?

— Хібаж ви ніколи не бачили, що середущий син Чепіжака позирає на Ксеню, як кітка на сало? А Кордиш чого так часто заходить до нас, хоч йому цілком не подорозі? Коли веде козаків на уходи і коли вертається з ними, то все поступає до нас. І кожду іншу нагоду використовує, щоби до нас бодай на хвилю заглянути. Все вибріхується, то отой шлях, який веде просто до його цили, саме тепер чогось то непевний, отже він мусів іти крутими стежками і таким способом його дорога пішла попри наш хутір. Журавейко вже питав мене, чи за два-три роки я не дав би Ксеню за його Івана. Казав, що як би я згодився, то він буде пильнувати, щоби і Іван не полюбив якої іншої.

— Ти що йому відповів? — спитав батько.

— Я відповів йому довшою розмовою, бо не хотів образити його короткою відповідю, що жадному його синови доньки не дам. Батькови такого вродливого, здорового, доброго і чесного козака треба було сказати, чому моя донька не для його сина. Розказуючи йому про козачі родини, котрі втратили свою землю і волю, бо захопили їх шляхтичі, я йому сказав, що доньку дам лиш такому, що своїй жінці і своїм дітям обезпечить волю. Журавенко зараз зрозумів мене. Вгадав, що хочу мати шляхтича.

— Шкода, що Кордиш не шляхтич. Він мені дуже припав до вподоби. Такий молодий, а вже козацтво наших сторін зробило його своїм старшим... Як він вже забігає до нас, щоби подивитися на Ксеню, або щоб і побалакати з нею, то треба би якось дуже обережно і приязно показати йому, що Ксеня не для нього. Як цього не зробимо зараз, то чим пізніше, тим тяжче буде зробити це. І він задуриться сильніще і Ксеня готова набити собі ним голову.

— Я гадаю, він від Журавенка вчує, якого ми хочемо мати зятя. Коли вже тепер буде знати, що і йому Ксені не дамо, то, міркую, буде від неї держатися здалека. Хто знає, чи вже не знає, бо оноді в наших сторонах полював і до нас не вступив.

— Шкода такого хлопця. Він і Ксеня були би дуже добре дібраною парою.

— І я нераз так думав. Тому то я намагався вигадати спосіб проти небезпеки, коли би Ксеня таки віддалася за нешляхтича.

— Правда! Ти вже сказав, що вигадав. Щож ти вигадав?

— Правду кажучи, й не треба було вигадувати. Досить було не думати, що тільки гречкосій має з чого жити. Також досить було не забути, що крім шляхтича і реєстрового козака, ще міщанин в маґдебурськім місті має волю. Міщанин, вдова міщанка і сироти міщан вільні цілком таксамо, як шляхтич, вдова і сироти по шляхтичу...

Старець видивився на сина, дивуючись, що йому самому не прийшла до голови така гадка. По хвили він промовив:

— То хіба дамо Ксеню якому козакови міщанинови. Тільки... Де такого тут возьмеш? Чи такий знайдеться, ще заки Ксеня полюбить якого Кордиша?

— Я гадаю, що найліпше буде за який рік продати те, що годі відси взяти з собою до міста і самим з рештою перенестися. Як би до тої пори Ксеня полюбила якого, то й він, ще не маючи над собою жадного пана, міг би разом з нами перейти до міста і стати міщанином.

— Іншого виходу нема, — сказав дідусь, важко зітхаючи. — Треба буде й мені вік мій закінчити в місті, бо чейже сам тут не лишуся. Гірко буде йти відси, та для добра Ксені мушу зробити це.

Тої гіркої хвилі старий не дожив. Коли сидів перед хатою і грівся до сонця, вснув. Гадали, що він так довго спить. А то він вснув на віки.

*

Полудневий клин Браславщини звернений був своїм вістрям до полудня. Його західним боком був Дністер, що тут плив від північного заходу на полудневий схід; східним боком був Ягорлик, що плив від північного сходу на полудневий захід і коло містечка Ягорлик лучилися з Дністром. Поза тими двома межами полудневої Браславщини були землі під зверхністю турецького султана. За Дністром, по його правім боці, була Молдава; за Ягорликом по його лівім боці були „Дикі Поля" з татарськими кочовищами. Ріжні татарські племена в чотирокутнику між Браславщиною і Чорним морем, Дністром і Богом, були під безпосередньою владою бея, себто князя в Очакові. Ті Татари жили з випасу худоби і з грабіжництва в сусідніх землях.

В такім сусідстві не дуже безпечно було жити. Та козаче населення, найближчі сусіди татарських чабанів і добичників, якось давало собі раду. Передовсім це населення все було готове до оборони. Несподівано Татари ніколи не могли наскочити. Населення, котре й так все було приготоване боронитися, скоро його заалярмовано, ховало худобу в неприступних місцях і, як міркувало, що оборона буде непевна, само ховалося.

В цих сторонах добичю могла бути тільки худоба і ясир, бо як хто ще мав срібло і золото, то добре сховав його. Коли Татарин знав, що своїх сусідів не захопить неприготованих, то волів з ними взагалі жити в згоді, щоби не провокувати нападів козацького сусіда на себе. За добичю Татарин волів іти в дальші землі, де народ менше пильнувався, отже де добича була певніша і обильніша.

Таксамо робили козацькі сусіди очаківської орди. Своїх сумежників не займали. Як ішли на „не віру", то на подальшого: на орду кримську, або на береги Туреччини. Не така небезпечна перед своїми татарськими сусідами полуднева Браславщина була тоді, коли вся Татарва Чорноморщини, або з власної охоти, або на приказ Туреччини, рушила в українські землі Польщі. Були три шляхи, якими Татари вдиралися в глибину українських земель. Саме крізь західно-полудневу Браславщину ішов один такий шлях. То був шлях кучманський. Цим шляхом очаківська орда ішла попри Бзр до Львова.

Хоч населення полудневої Браславщини звичайно жило в згоді з найближчими сусідами в очаківській орді, то тоді, коли кучманським шляхом ішла ціла орда, народ мусів дуже сокотитися, бо проти такої сили шабля місцевого населення була безсильна. Спасти себе і свою працю народ міг тільки ховаючися і ховаючи свою працю в тяжко приступних лісах, ярах, дебрах і багнах. В поспішних походах Татари не мали часу ті скритки перешукувати, і боялися.

Хутір Ярновича був дуже добре обезпечений. Не тим, щоби був оборонним замком, а тим, що був скритий в лісистім ярі, від степового шляху відділеного багнами. Хто того не знав, той, ідучи степом, і не подумав, що за багном людська оселя. Потік, що плив яром, мож було загатити і тоді він заливав приступ до яру, перемінюючи його в багно. Не лиш сам хутір і худоба Ярновича були в цім ярі безпечні. Також сусіди Ярновича збігалися до нього зі своєю худобою і своєю працею. Ніколи не приключилося, щоби Татарин, ідучи цими сторонами, загостив до яру і до хутора Ярновича. І тепер, в 1663-тім році, коли Татари ішли на Україну помагати польському гетьманови Чарнецькому проти козаків, вони переочили хутір Ярновича.

Коли Польща загадала при помочи Татар назад звоювати Україну, то всі татарські старшини були за те, щоби в тій війні між Польщею і козацтвом взяти участь, бо в такій війні мож було поживитися коштом обох сторін. Зате між татарськими старшинами не було єдности, коли треба було рішитися, котрій стороні дати поміч, котру бити. Деякі мурзи і беї казали:

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішних її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

UKRAINIA, UKRAINA, UKRANIA OR UKRAINE?

The reader of English newspapers, magazines, and other printed literature, becomes puzzled when he finds that the word Ukraine is spelled variously in the different parts of the English-speaking world. Not so very long ago, I picked up an Ukrainian newspaper, which was printed in the United States, and to my disappointment I found that the publishers called it Ukrainia. This agitated me tremendously. I realized that it was not a typographical mistake; it was a deliberate intention to use this new coined name. After some time I had occasion to make a personal protest to the associate editor concerning this new invention. The argument was such: "We decided to call our newspaper Ukrainia, because it will bear a correct spelling in the English language. Examine the English literature and you will find names like, Polonia for Poland, Italia for Italy, Germania for Germany, Anglia for England, Russia for Russland, Belgia for Belgium, then why can we not use Ukrainia for Ukraine?" I sat there listening to an inconsistency. When my time had arrived to rebut my opponent's argument, I was on my feet and had him pinned to the wall. I agreed with his contention that the word England is spelled in Latin Anglia, but there is no dictionary or lexicon that would give an English spelling of Anglia to England. The spelling of England in the English language is England, E-n-g-l-a-n-d, and nothing else. Ukraine may be spelled in Latin Ukrainia, but we are talking about the English spelling and not about Latin. All the authorities use the right spelling. They spell Ukraine in the English language thus: U-K-R-A-I-N-E.

Various spellings of our country create a bad psychological effect. No Englishman would condescend to such a usage. If an Englishman would come across a variety of spellings of the name of his country, he would at once begin to attack the authors for their stupidity. He would stand for a uniform name. What would happen if the State Depertment of the United States used four different names, differently spelled, on its letterheads? A costom like this, would not only bring upon itself contempt, hatred, ridicule; it would acquire an epithet for monstrocity. The Ukrainians who reside in the English speaking countries would do well if they adhere to the correct spelling of their country. The English world has already been using this spelling for a long time. Lord Byron's Mazeppa written in 1818 typifies the correctness of spelling. The Cambridge Histories spell it Ukraine. All Encyclopaedias and lexicons in modern usage are uniform. The Brest Treaties between the Central Powers and the Republic of Ukraine signed on February 9, 1918, give a proper spelling of our country. The English and the Canadian archives are teeming with the Ukrainian question; a student will find in them the correct spelling. The Ukrainian Bureaus in London and Geneva spell this country correctly. It is detrimental to the Ukrainian cause to go ahead of ones own volition and coin a new name of such a significance as Ukraine.

This is an appeal to the Ukrainians themselves to exercise great care and be uniform in spelling of the name of their country. The English speaking peoples are just beginning to familiarize themselves with our history, with the History of the Ukrainian People. When we learn that the members of the English House of Lords are debating over the Ukrainian problems, it is worthy of an historical note. Let us help them and they will help us. The Ukraine was new to the English-speaking peoples up to not long ago. Many of them have not heard of it yet. Let us assist them. By using Ukraine correctly spelled, we are not only assisting the student of history, we are adding more converts to the Ukrainian cause. It is imperative that we raise a protest against all sharlatans, who try to impede the velocity of our step for our political independence. By calling our country Ukrainia, Ukraina, and Ukrania, will not help, but it will confuse those who are getting acquainted with our problems. It introducing an English-speaking person to our problems, let us introduce him first to the Ukraine. Let us be honest and indicative of a correct concept of the right name of our beloved country in the English language. Let us once for all settle this controversy. Let us spell the name of our country Ukraine always.

Thomas Flora.

—o—

В СПРАВІ ШИКАҐОВСЬКОЇ ВИСТАВИ.

Кілька разів доводилося мені перечитувати дописи в справі Всесвітньої Вистави, котра відбудеться в Шикаго. Це є немала справа, котру взяли на себе шикаґовські Українці. А ми собі поза Шикаґом цю справу легковажимо, най вони собі там роблять, а що нас то обходить?

Тепер часи тяжкі, грошей нема. Навіть ми таке казали й тоді, коли були добрі часи. Та ми повинні над виставою застановитися та подумати, бо це справа важна й корисна для цілого загалу. Ми видатки будемо мати й мусимо робити їх, бо хтож буде давати, як не ми? Колиб ми рахували ті всі видатки, котрі ми зложили на народні цілі за трицять пять літ, та підрахувалиб, кільки нас тут є, тоді побачилиб, скільки на одну особу припадає наших жертв, тоді ми самі розсміялисяб, бо ці суми булиб до мізерного малі.

Український нарід має великий дар у своїй душі, та не знає, як його показати. Нема у нас великої енергії, бо ми трохи спимо, а хто спить, той не жие. Воно правда, що тепер часи тяжкі, що не можна розкидати десятками тисяч, бо нема їх звідки взяти, але ми можемо братися до роботи на інші способи, щоб нам лекше було. Ось наприклад хочби робити якісь забави, концерти, або представлення на народні цілі. Зробити це по яких два рази в одній громаді й уже знайдеться трохи грошей. Тільки до цього треба братися з охотою. Не пора нам тепер спати, коли в Рідним Краю наші брати гниють по тюрмах, а кров ллється і ніхто про це не знає. В нас є богато таких котрі рахуються ніби патріотами і вдають мудрих, тільки не дають на народні цілі. Вони, хоч мають з чого дати, то всеж знайдуть якісь викрути. Коли ми не будемо самі себе підтримувати, то справді ми пропащі тут. Дивімся на інші народи й берім собі з них взірець: не робім з двох людей три партії; покиньмо дрібне загорільство й демагогію, котра проваджує нас у безодню. Є ще в нас тяжка халепа, оті церковні порахунки, котрі нам припиняють народні справи. Відложім це до справ релігійних і не плутаймо їх зі справами національними. Нехай не буде ні одної громади, котра відмовиласяб помогти Світовій Виставі в Шикаго.

Микола Семотюк.

ЖАРТИ.

У школі.

— Коритко! Що було в 1492. році?

— Колюмб відкрив Америку.

— Добре. А в 1517-тім?

— Були двацятьпяті роковини відкриття Америки.

—o—

На лаві обвинувачених сидить якийсь драбуга, обвинувачений у намаганому вбивстві своєї жінки.

Оборонець говорить:

— ...Обвинувачений, то людина ніжного серця, що якслід сповняв свої обовязки. То був ідеальний батько, при цьому чесний, льояльний горожанин...

Наразі відзивається обвинувачений:

— Пане меценас, ви про кого говорите?

—o—

Пятьлітній Петрусь прибіг до мами та каже, що пан Корпаль поцілував його сестру Ольгу.

— Це йому вільно, Петрусю, бож він за три тижні візьме шлюб з Олею, — каже мати.

— Мамусю, а коли татко оженить з моєю боною?

—o—

Чоловік і жінка вернулися з пошлюбної подорожі. Сидять вечором на веранді.

Чоловік: Слухай, голубко, добре тобі сидиться в тім кріслі-гойдалці?

Жінка: Дуже добре, серденько.

Чоловік: А не тягне на тебе, моя душечко?

Жінка: Не тягне, мій дорогенький.

Чоловік: Коли так, то переміняємося місцями, душечко; мені тут дуже зле сидіти.

—o—

Самбо мав змагатися з боксером тяжкої ваги. Колиж вийшов на грище, пройняв його якийсь жах. Менаджер, побачивши його розпуку, додавав йому відваги: „Лише не бійся, Самбо, скажи сам до себе: „Я його побю!", а побачиш, що виграєш". Самбо дивиться на нього та похитує головою:

— Бос, я знаю себе; я знаю, який з мене брехун!

—o—

У крамниці обуви.

Продавець: Дуже нам жаль, що не можемо дібрати вам, пані, мештів. Ви жадаете таких, що в середині були би завеликі, а зверха замалі!

—o—

НАГЛИЙ СУД У СЯНОЦІ.

(Докінчення)

(8)

У віддалі коло 1 кільометра заатакувала їх товпа, яку розганяв Федунішин, а яка міжтим знову зібралася. На поміч загроженим поліцаям поспішив Федунішин, і цей розпочав сутичку із товпою, при чім прийшло до взаїмної стрілянини. Під одним поліцаем вбито коня. В часі тої сутички друга товпа в силі коло 1,000 людей старалася з боку заатакувати віддіі ком. Шварца, а тоді той приказав дати сальву вгору, яка на товпу не зробила вражіння. В тому самому часі третя товпа в силі 2,000 людей старалася тістатись на зади відділу ком. Шварца, а побачивши ближче відділ ком. Федунішина, звернулася з окликом „гура" проти нього. Камаля дав приказ стріляти до товпи у віддалі яких 600 метрів, при чому впали трупом 3 селяни і чути було крики та зойки ранених. По сальв товпа розбіглася, а через хвилю зібралася знову на горі. Камаля приказав Шварцові стріляти поодинокими стрілами до товпи. По поодиноких стрілах поліції товпа знову розбіглася та пішла поза гори. Поліція задержала при тому 11 людей зі збросю в руці, як палки, вили, баґнети, револьвери. Акція та тревала від години 8 до 13.

Третій відділ поліції з 31 мужви під командою асп. пол. Пасерського вийшов в год. 6 рано із Устіянової до Лобізви. За ними йшла сотня війська. Прибувши до Лобізви, відібрали знаходячіся в асесора Конина карабіни та амуніцію, що осталась по роззброених попереднього дня поліціянтах. По півгодиннім відпочинку вислав Пасерський патрулю з 4 людей для охорони плебанії в Лобізві, а цілий відділ відмашерував до Телесниці Сяяної. В дорозі, на терені Телесниці Ошварової, завважила малі ґрупи людей на горах, що немовби слідили за рухами поліції. При входi на міст на відділ поліції посипалися револьверові та карабінові стріли, а тоді військовий відділ відповів сильною карабіновою пальбою. Товпа, що крилася по узгірях, почала втікати, але зусиллям війська та поліції вдалося полонити 4 мущин у віці 20—25 літ та 26 жінок, узброєнних переважно в мотики. Тому, що стріляння зі сторони товпи не вгавало, Пасерський казав полоненим положитися в рові, а поліції приказав здоганяти стріляючих ворохобників. В часі тої погоні товпа обстрілювала знову поліцію, але наслідком концентричного вогню машинових крісів війська і цей опір вдалося зліквідувати.

Як уже стрілянина втихла, поліція та військо почали перешукувати гори та корчі, при чому полонено ще кільканацять людей.

Міжтим перестрілка з відділом Камалі тревала дальше, а на поміч тій ґрупі поспішив Пасерський. За закрутом дороги стрінувся він із відділом Камалі, що вів зі собою 16 полонених, яких долучено до полонених Пасерського і тоді військова та поліційна сила розпочала відмарш до Лобізви, де визначено місце на табор. По дорозі товпа пробувала ще раз заатакувати поліцію та військо, але стріли поліції та війська розігнали і цю товпу.

Четвертий відділ поліції в силі 15 людей під проводом ст. пост. Марціна Жубра і Степана Папата з Коросна машерував міжтим до Лобізви через Бібрку. Відділ той стрінув у Лобізві віз із раненими поліцаями, що прямував до Устіянови. Тому, що товпа в Лобізві напирала на плебанію, а навіть почала стрілята в сторону поліції, поліція дала сальву, почім товпа розбіглася, забираючи з собою ранених. Тимчасом друга товпа 400—500 людей старалася заатакувати плебанію з другої сторони, а коли на візвання та сальву у воздух відповіла кличами „гурра, бий!", постерунковий поліції Монка, який мав команду над асистенційним відділом поліції, приказав дати стріли до товпи, яка втекла, полишаючи одного раненого.

Третій день розправи.

Зміст промови прокуратора.

Третій день розправи почався промовою прокуратора Цішковіча, яка була дуже коротка.

Прокуратор заявив, що присуд у цьому процесі має бути відстрашуючим прикладом для інших.

Прокуратор заявив, що не хоче порушувати тла цих подій, бо це для справи підсудних не має ніякого значіння; не буде теж представляти ходу подій; стверджує лише, що в Лобізві було насилля та що постерункові взивали людей розійтися. Ділить учасників на 3 ґрупи: провідників, учасників та тих, що використовували ситуацію для грабіжей. Підсудні належали до другої ґрупи. Обговоривши коротенько участь у відомих подіях поодиноких підсудних та обговоривши справу їх оборони, яку вважає неправдивою, прокуратор є тої думки, що своїми вчинками вони зовсім вичерпують знамена злочину з § 73, піддержує акт обвинувачених і просить трибунал засудити підсудних.

Казка гір — „Мус мене кличе". Зміст промови д-ра В. Загайкевича.

Після прокуратора перший з оборонців промовляв в імени підсудного Василя Дуника — д-р В. Загайкевич. Його промова, переповнена дуже сильними правничими арґументами зробила дуже сильне вражіння на слухачів.

Промовець не може погодитися з прокуратором, що тло подій є для цеї справи байдужне. Навпаки, участь підсудних у заворушеннях не буде гаразд зрозуміла без того тла.

Промовець твердить, що тлом тих подій не був ані інтерес індивідуальний, ані матеріяльний, ані ніяка ненависть, але звичайний хлопський консерватизм. Казка з гір нашептала людям, що має бути знову заведена панщина. І вони з чисто альтруїстичних інтересів біжать до хрестів, щоби боронити теперішнього ладу. Мус їх там кличе — як кажуть. Бо під хрестами — як нашептала їм казка гір — є укриті документи скасування панщини. Колиб їх пани звідтіля видобули — панщина вернеться.

Промовець твердить, що ця казка зродилася на крайній темноті й біді й по його думці маємо тут до діла з благородними інстинктами людей, а не зі злочинними, як каже прокуратор.

Дальше оборонець обговорює § 73. і річевими арґументами доказує, що цей § 73 абсолютно не має тут приноровлення. Щоби приноровити цей параграф, треба доказати, що було візвання поліції, щоби юрба розійшлася, що, не вважаючи на те візвання, товпа не розійшлася, та що внаслідок того більша сила мусіла бути вжита. Але всі ті три моменти мусять бути дуже стисло, органічно з собою повязані. А розправа виявила, що всього того не було.

Справа підсудних вимагає докладнішого, основнішого висвітлення і тому оборонець просить трибунал, щоби він передав справу до рішення суддям присяглим.

Промова д-ра Загайкевича була довша; промова трох інших оборонців були короткі.

В імени підсудного Малецького говорив оборонець д-р Розенблят-Ґут, який між іншим сказав, що цілю присуду не є відстрашування, як це сказав прокуратор, але вимір справедливости, та що не існує відповідальність колективна, але індивідуальна, а Малецький не може відповідати за свої вчинки, бо був під впливом масової психози, яка просто веліла йому те і те робити.

Д-р Степан Баран промовляв в імени підсудного Петра Мадеї. В своїй промові згадав оборонець про три давніші події, зовсім подібні до тих, що були в Лобізві, та вказав, як мудро тоді поступали адміністративні чинники, та що дійсно винні були дуже лагідно покарані, а особливо не загрожувала їм кара смерти. Події в ліському повіті мали тло соціяльне. Витворилася масова психоза-дурійка, як каже оборонець, а підсудні, між ними й підс. Мадея, впали її жертвою. Оборонець прилучується до виводів д-ра Загайкевича та просить трибунал передати справу до звичайного поступовання.

Д-р Степан Біляк промовляв в імени останнього підсудного, Антона Паславського. Він доповнював правничі твердження д-ра Загайкевича та доказував, що абсолютно не можна вірити двом свідкам, що обтяжують підсудного. При злочині з § 73 треба безпосереднього наміру. Такого у Паславського не було, бо він був учасником лише подій, що були викликані одною психозою, свого роду недугою.

По промовах оборонців реплікував прокуратор, який намагався доказати, що існують засадничі моменти, яких вимагає § 73.

Прокураторові відповідали д-р Василь Блавацький та Ст. Ванчицький.

В год. 12.45 скінчилися всі промови. Після того трибунал пішов на нараду, яка тревала майже півтори години.

Пан Питличко впав на поліційну станицю задиханий:

— Я чув, що вам вдалося зловити злодія, який був вломився до моеї хати.

— Так, — відповів поліційний службовець. — Чи хочете бачити його?

— Певно! Йому вдалося ввійти в хату так зручно, що не збудив моеї жінки! Я цікавий довідатися від нього, як він це робить.

—o—

ЯК ПРИКРАШУВАЛИСЯ СТАРИННІ РИМЛЯНКИ.

Коли хтось думає, що лише нинішня жінка думає забогато над цим, якби то причепуритись і прибратися, то помиляється. Ось вимок з „працьовитого" дня Римлянки зперед 19 століть, з книжки Гюрода п. з. „Рим".

...Вечером Сабіна, тодішнім звичаєм, вимастила собі лице розробленим хлібом, розмоченим у молоці ослиці. Ця верства висохла через ніч. Здавалося, що Сабіна має лице з ґіпсу, який потріскав і повідпадав куснями. Згадаймо, що здіймила брови, волосся та вправлені зуби.

Справедливо каже Люкіян:

— Колиб хто побачив таку паню, як вона пробудиться, думав би, що бачить малпу або павіяна.

Як лише встала з ліжка, переходить Сабіна до іншої кімнати, де на неї ждуть невільниці. Ці невільниці, хоч часто походили з латинських сіл, мали все грецькі імена. Одна держить миднищю з горячим віслячим молоком, ніжно змиває губкою з лиця засохлу хлібову масу, яку звали катаплязмою. Як уже лице відчищене, інша невільниця натирає її білилом і червонилом. Та насамперед хухає на металеве зеркало, яке зараз подає Сабіні. Пані нюхає зеркало та по запаху пізнає, чи слина невільниці здорова і чи пахне, чи Фіяле жувала від рана приписані їй пастельки. Бо невільниця мусить звогчувати слиною біліло, який натирає їй лице.

Косметики замикали в скриночках зі слоневої кости і хрусталю. Це були найцінніші предмети жіночої туалети. Крім білила, яке робили з олова, все інше було продукцією звіринного або ростинного світа.

Коли Фіяле натирала лице своєї пані, третя невільниця малювала їй брови і вії чорним, густим плином, який робили з олова й антимону або бісмута. Четверта дівчина плекала зуби своєї пані. Насамперед подає живицю з острова Хіос. Живицю цю Римлянки жували що ранку. Крім того приносить на золотій підставці ониксовий фляконик, в якім є розпущений мілко пумекс. Цю мішанину забарвлювали ріжно, додаючи марморового порошку. Цею мішаниною чистили штучні зуби. Тепер зуби, зроблені з слонової кости й оправлені в золото, Мастіке вложила в Сабінині ясна.

Потім інші невільниці чешуть Сабіну. В першому століт по Хр. дуже модне було ясне волосся, з рудим відтінком.

Даремно Сабіна вживала ріжних помад і гострого мила, щоби закрасити собі волосся — всі засоби не помагали. Вже малощо не обстригла волосся на коротко, щоби наложити перуку, коли невільниця Напе вишукала у галилейського торговця оліїків новознайдену помаду. Треба було насамперед вимити волосся лугом, а потім натерти цією мастю та сушити на сонці. Проба вдалася: Сабінине волосся дістало модний відтінок. Треба тепер було уложити його можливо найгарніше. Одна невільниця розгрівала залізко над срібною жаровнею та закрутила цим залізком волосся над чолом і на скранях у кучері, а друга скроплювала східними есенціями, які брала в губу та розприскувала.

Після зачесання та покроплення пахощами третя невільниця дуже зручно сплітає волосся ззаду голови, а потім збирає все над чолом у формі подушечки, яку звали „вузлом", і застромлює золоту шпильку.

На ріжні способи укладали волосся. Найприкріпша при цьому служба невільниці, яка разураз на переміну подає Сабіні зеркало то зпереду то ззаду. Старинні зеркала не були зі скла, лише з старанно вигладженого металю, звичайно зі срібла. Сабінине зеркало викладене довкола самоцвітами, відворотний бік з дизильованого золота, а ручка із слонової кости, гарно різьблена.

Після волосся черга на нігті. Дуже обережно беруть Сабінну руку, чистять і вигладжують нігті на кождім пальці по черзі малими срібними щипчиками та ножиком, якого тоді живали замісць ножиць.

Правильні, гладкі нігті, краски тіла, були конечною умовиною гарної руки. Тимбільше дбали про руки, що тоді не носили рукавичок. Тому старанно усували найдрібніші скази та недомагання при помочі ріжних плинів і ростинних або мінеральних порошків.

Таксамо старанно плекали нігті на пальцях ніг. Легко це пояснити, коли згадаємо, що навіть найбогатші жінки не носили панчіх, пальці їх ніг все були відкриті, бо обува їх, це були звичайно лише підошви, прикріплені ремінцями.

Сабінині річи були поскладані в гарних скринях, уставлених попри стіни. На скринях були відповідні написи. Сабіна говорила, який одяг бажає надягнути; невільниці бігли як стій вишукати потрібний одяг. Та насамперед надягали на ноги своєї пані черевики з білої шкіри. Старинний одяг легко було вбрати. Матерія, з якої зроблена верхня туніка, є з мілетійської вовни, а барва її осліплюючо біла. Рукави на цілу довжину зпереду розпорені та лише позпинані золотими стяжками. Викрій горсу обшитий багряною стяжкою, широкою на два пальці. Така сама стяжка здолу. Туніку в пасі підвязували бідою стяжкою, так, щоби спадала гарними фалдами та щоби визирав зпід неї лише кінець ноги. Треба вже лише закинути на ліве плече і руку Сабіни широкий білий плащ.

Зі скриночки виймають по черзі: нашийник з трох шнурів жемчугів, пару ковтків, золоті нараменники з розетами та різбленим листям і шіснацять перстенів — по два на кождий палець обох рук, за вийнятком середнього.

Пристроївшись так у дорогоцінности, пані готова до виходу. Тож сідає у лектику (носилку), а довкола неї ступають жінки та невільники. Біля неї йде невільниця з віялом (вахлярем) із пер африканських птахів. Ліворуч іде інша з ріжнокольоровою парасолькою, оправленою в бамбусову тростину. На знак пані заслонює вона її від сонця.

Сабіна не забула для холодження рук узяти кулю із скельного хрусталю — бо старинні думали, що цей мінерал це лід, витворений наслідком великого холоду, а який ніколи не топиться. Вкінці на рамена поставила малого освоєного вужа, з роду, званого вужами Епідавру.

НАЙБІЛЬША СКОРІСТЬ.

Найбільшу скорість, яку осягнули люди, це скорість літака — 600 кільометрів на годину. Є це приблизно граничная скорість усіх поїздів, що їх порушує мотор. В конструкції такого літака зроблено все, щоб опір повітря був якнайменший.

І тут помічаєте цікаве явище: літак скорше не порушатиметься, і не тому, що може мотор заслабий, але тому, що важко його холодити. Тепло мотору відводять металеві крила й кадовб; де лише можливо, пороблено збірники на холодільну воду. І стало на тому, що колиб хотіли збільшити скорість, потрібно би було більшого мотору, а через це й холодження, себто більшого збірника на воду або більшої поверхні літака. Тоді літак летів би поволіше. Колиб оставити все, як є, а збільшити мотор, то він не ділатиме через перегріття. Обчисляють, що більшу скорість, як 600 кільометрів на годину пересічно, осягне хіба лише ракета.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. одільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в пятницю, 19 серпня, в годині 7-мій ввечір, в сали Укр. Гор. Клюбу при 29 Джексон Ст. Проситься довгуючих членів явитись і вирівнати свої належитости, щоб ненаражуватись на суспенду. — Гр. Сакала, предс.; В. Мандзій, секр.

ЗІҐЛЕР, ІЛЛ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 377, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться 21 серпня, в годині 1.30 пополудни, в Михайла Олексяка. Проситься усіх членів явитись і вирівнати свої належитости, щоб уникнути суспенди. — Мих. Пашко, предс.; Яким Миґелич, кас.; Михайло Олексяк, рек. секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 34, повідомляє всіх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 21 серпня, в годині 1.30 пополудни, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів явитись на мітінг і заплатити свої місячні вкладки, або хто не може, хай заявить, щоб за нього заплатити. Котрий член сего не зробить, буде суспендований. Вкладки до У. Н. Союза будуть висдані по мітінгу третого дня і за нікого не будеться закладати, коли він сам не попросить о те на мітінгу. — Н. Фрелик, предс.; І. Гіль, кас.; Д. Козачко, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що засідання відбудеться в суботу, 20 серпня, в годині 6-тій ввечір. Проситься членів явитись на час, бо є важні справи до полагодження. — Ів. Березовець, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться 21 серпня, в годині 12.30 в полудне, під ч. 1944 В. Ірі ул. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. На пірічнім мітінгу запала ухвала, що котрий член не буде платити своїх вкладок реґулярно, то підчас слабости не дістане запомоги від товариства, і на третому місяци буде суспендований, без огляду як довго він був членом в Союзі і товаристві. Проситься всіх членів придержатись пірічної ухвали, щоб не було нарікання. — І. Магац, предс.; Н. Читвинський, секр.; Д. Красножон, кас.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112, подає до відома всіх своїм членицям, що місячні збори відбудуться в неділю, 21 серпня, в гали церковній, зараз по Богослуженню, в год. 12-тій. Рівнож пригадується членицям вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Марія Розуміло, предс.; Ева Лялук, скарб.; Кат. Габрівська, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 21 серпня, в годині 1-ій пополудни, в Юніон Гали, ч. салі, 2-гий поверх, на Норт Вайомінг ул. Проситься всіх членів прибути і вислухати протокол з піврічного мітінгу, та заплатити свої місячні вкладки. Довгуючі коли не являться і не заплатять залеглостей, будуть суспендовані. — С. Глинянський, рек. секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, буде мати мітінг в суботу, 20 серпня, в годині 7-мій ввечір, в Мих. Нагребецького, 84 Норт Рівер ул. — Уряд.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайний мітінг відбудеться 21 серпня, в годині 1-шій пополудни, в гали українській межи 4-ою і 3-ою улицею. Члени, котрі довгують більше, як за два місяці, а не являться на мітінгу, будуть суспендовані. — Т. Данилюк, пр.; М. Мушастий, кас.; М. Грегораш, фін. секретар.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20-го серпня, в годині 7.30 ввечір замісць в неділю, бо в неділю маємо пікнік. Присутність всіх членів конечна. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; Я. Тирчик, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 серпня, в годині 7-мій ввечір, в церковній гали, 127 Парк ул. Члени повинні численно прибути, а довгуючі коли не являться, будуть наражені на суспенду. — К. Марущак, предс.; Мих. Довгий, рек. секр.

ТАВТОН, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 21 серпня, в годині 2-гій пополудни. Проситься членів прийти на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і заплатити свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд Товариства.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 серпня, в годині 7.30 ввечір, в гали Чеського Нар. Дому, 29-19 — 24-та Евеня. Уряд просить кождого члена явитись на вище згадані збори, бо є важні справи до полагодження. Всі довгуючі члени мусять заплатити свої залеглости, або дати особисто причину неплачення, інакше кождий довгуючий буде суспендований. Не явившийся на ті збори член або урядник буде підлягати карі після статута. — І. Кубарик, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться в суботу, 20 серпня, в годині 7-мій ввечір, в Укр. Домі, 847 Норт Френклин ул. Проситься всіх членів прибути на час. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. На підставі ухвали, члени, котрі довгують два місяці, коли третого місяця не прийдуть на мітінг і не вирівнають своїх залеглостей, будуть суспендовані. — Р. Карбівник, предс.; П. Семків, кас.; Ілько Євчин, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 21 серпня, в годині 1.30 пополудни, в гали церковній, 45-47 Говп Ев. Проситься членів прийти на збори в означений час, а довгуючі щоб прийшли і вирівнали свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Михайлишин, пр.; А. Боднарчук, кас.; М. Табачук, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21 серпня, в годині 2-гій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Ев. Повинністю є кождого члена бути на тих зборах. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Вас. Микитин, предс.; Петро Головачук, кас.; Мих. Федорів, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 серпня, в годині 8-ій ввечір, в гали 217 Іст 6-та ул. Проситься тих членів, що не заплатили своїх вкладок минувшого місяця, щоб вирівнали на тих зборах. Є вже готові тікети на пікнік. Принесіть з собою пост-карти. — Мих. Марків, рек. секр.

Кольбушовер, коли лише виходить з хати, лишає на дверях причіплену карточку, де пішов і т. д.

Раз пішов на похорон товариша та написав на карточці: „Я на цвинтарі".

Хтось дописав на карточці: „Хай земля буде вам пером".

—о—

Самовбивник.

— Не маю вже охоти до життя. Я постановив зробити кінець мому життю.

— Нещасний, якуж смерть ти вибрав?

— Ще щодо того я не рішився. Вагаюся у виборі землетрусу та грому.

—о—

Точний митний службовець.

При переїзді кордону питається митний службовець подорожного:

— Чи маєте що до митної оплати?

— Так, пів гуски.

— Живої, чи зарізаної? — питається службовець.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(27)

Великий жрець спинився. На хвилину його лице викривилося зі страху, але він скоро заволодів собою. Піднявши руки до сонця, він почав молитися. Потім упав на коліна й схилившись яких пять хвилин горячо молився. Нарешті він підвів свої очі й тут побачив, що тінь почала сходити з сонця. Сонце відкривало йому своє лице. „Слухайте всі уважно!" — говорив він. „Сонце, Бог життя нашого, хоче говорити лише зі мною. Геть звідси всі в ліс, ховайтеся за дерева!"

Ніхто не посмів не послухати наказу великого жерця. Всі понуро пішли в ліс, схиливши свої голови. А тимчасом сонце все більше вияснювалося. Каді дивився довго в слід зникаючих своїх помічників та вождів. Жадоба крови й бажання якнайскорше вбити ненависного ворога перемішувалися в нього зі страхом перед гнівом Бога сонця. Він знову клякнув і почав молитися довго й гаряче. Він тоді у молитві знайти собі силу.

—о—

Коли Каді побачив, що сонце знову яскраво світить і так ніби обновлене всміхається йому, він рішив, що гнів Божий минув і тепер сонце чекає його великої жертви. Каді поволі знову підніс ніж у гору й довго молився, щоб сонце благословило його для смертельного удару. Нарешті став на коліна біля своєї жертви й знову підніс ніж для удару. Міцно стискаючи його в руках, він націлив у спину своєї жертви. „Каді, стій!" — почувся жіночий голос.

Великий жрець швидко повернувся й побачив біля себе Ла; велику жрекиню. За нею стояли кілька молодших жрекинь та жерців. „Що це значить, Каді?" — запитала Ла. На це Каді відповів: „Бог сонця вимагає жертви. Він вимагає, щоб я приніс йому в жертву отсього велетня!" „Ти говориш неправду. Бог сонця потребує жертв лише з рук великої жрекині, а не з твоїх рук!" — закричала з гнівом Ла. Вона приступила гнівно до Каді й стала проти нього.